

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАЄВА)

“ 30 ” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Політична географія»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

Спеціальність: 291 – Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

(назва ОПП/ОНП)

Робоча програма навчальної дисципліни «Політична географія». – Одеса: ОНУ, 2024. – 16 с.

Розробники: к.і.н., доцент **Покась Михайло Сергійович**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № 1 від. "29" серпня 2024 р.

Завідувач кафедри _____ (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПП Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

_____ (Юлія МАЙСТРЕНКО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин,
політології та соціології

Протокол № 1 від. "30" серпня 2024 р.

Голова НМК _____ (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № _____ від. "_____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № _____ від. "_____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

**1. Опис навчальної дисципліни
«Політична географія»**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 4 Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин - 120	Галузь знань <u>29 міжнародні відносини</u> Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	<i>Обов'язкова / Дисципліна вільного вибору</i>	
		Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		_20_ год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		_28_ год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		год.	год.
_72_ год.	год.		
Форма підсумкового контролю: <i>Іспит</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу. Вивчення здобувачами, які навчаються за спеціальністю «Міжнародні відносини», дисципліна «Політична географія» має важливе значення в загальній системі підготовки майбутніх бакалаврів - міжнародників.

Здобувачі вивчають основні категоріальні елементи політичної географії та лімології, формують навички по сприйняттю та науковому аналізу світових подій з точки зору взаємодії географічних елементів та політичних процесів з отриманням розуміння подальшої сфери спеціалізації. Вивчення і засвоєння студентами зазначеного предмету сприятиме усвідомленню розвитку світової політики в рамках міждисциплінарного аналізу та наукових підходів, сформованих в рамках класичних геополітичних шкіл.

Завдання курсу. Вивчення і засвоєння здобувачами зазначеного предмету сприятиме усвідомленню розвитку світової політики в рамках міждисциплінарного аналізу та наукових підходів, сформованих в рамках класичних політологічних шкіл.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

ЗК03 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК05 Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК06 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК01 Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК04 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК06 Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами).

СК08 Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК09 Здатність застосовувати знання характеристик розвитку /країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

РН01 Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03 Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04 Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06 Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН09 Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН13 Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. Політична географія і міжнародні відносини.

Тема 1. Об'єкт, предмет и структура предмету «політична географія».

Термінологічна база. Об'єкт та предмет політичної географії. Структура політико-географічних досліджень. Основні підходи до досліджень: по масштабу об'єкту, по часу розвитку об'єкту об'єкта, по набору елементів, що охоплені. Основні етапи розвитку політичної географії як науки.

Тема 2. Лімологія (наука про кордони) як складова частина політичної географії.

Поняття лімології. Основні підходи до вивчення кордонів: історико-картографічний, класифікаційний, функціональний, географо-політологічний. Нові теоретичні підходи до вивчення кордонів.

Тема 3. Держава як об'єкт вивчення політичної географії.

Поняття та основні параметри держави у політичній географії. Класифікація держав: по формі правління, по території, по конфігурації, по виходу до моря, по економічному розвитку. Столиця держави в унітарній та федеративній державах. Держава у системі міжнародних відносин. Дипломатія у виробленні зовнішньої політики держав.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Геополітичні чинники у картині світу.

Тема 4. Основні геополітичні теорії як показник розвитку політико-географічної думки.

Теоретичні погляди Фрідріха Ратцеля. «Геополітика» Рудольфа Челлена. Теорія морської могутності Альфреда Таєра Механа. Теорія «хартленду» Хелфорда Маккіндера. Панрегіоналізм Карла Хаусхофера. Теорія номосів Карла Шмітта. Модель «хартленд-рімленд» Ніколаса Спінкмена. «Атомна дипломатія» Гара Алперовіца. Модель світу Саула Коена. Теорія зіткнення цивілізацій Семюеля Хантінгтона.

Тема 5. Формування сучасного геополітичного простору.

Епоха великих географічних відкриттів та початок європейської колонізації світу. Ери заморської колонізації: перша неконкурентна, перша конкурентна, друга неконкурентна, друга конкурентна. Ери деколонізації. Специфіка східного типу колоніалізму. Сучасна геополітична картина світу. Геополітичне положення України, США, ЄС, КНР.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Внутрішня структура держави з точки зору політичної географії.

Тема 6. Адміністративно-територіальний поділ.

Завдання та основні поняття АТП. Вивчення АТП з точки зору політичної географії: структура АТП, економічне районування, розміщення інфраструктури, політичні симпатії населення. Виникнення та розвиток систем АТП в розвинутих країнах. Сучасний етап розвитку АТП.

Тема 7. Місцеве самоврядування.

Типологія систем місцевого самоврядування: дуалістична (високодецентралізована), горизонтальна, змішана. Бюджет місцевого самоврядування та його просторова компонента. Компетенції місцевого самоврядування. Динаміка розвитку місцевого самоврядування. Основні чинники, що стимулюють реформи місцевого самоврядування: урбанізація, технологічний прогрес, зміни у самоідентифікації людини, перегляд взаємовідносин між людиною та адміністрацією. Сучасний стан системи місцевого самоврядування у Європі та в Україні.

Тема 8. Федералізм у територіально-політичній організації суспільства.

Визначення федералізму. Основні відмінності між федерацією, конфедерацією та унітарною державою. Федерації у сучасному світі: федеративні держави, квазіфедерації, залежні

території та асоційовані держави. Федералізм і національне питання. Класифікація федерацій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Об'єкт, предмет и структура предмету «політична географія».	13	2	2	-		9						
Тема 2. Лімологія (наука о кордонах) як складова частина політичної географії.	19	4	6	-		9						
Тема 3 Держава як об'єкт вивчення політичної географії.	17	2	6			9						
Разом за змістовим модулем 1	49	8	14	-		27						
Змістовий модуль 2.												
Тема 4. Основні геополітичні теорії як показник розвитку політико-географічної думки.	17	4	4	-		9						
Тема 5. Формування сучасного геополітичного простору.	15	2	4	-		9						
Разом за змістовим модулем 2	32	6	8			18						

Змістовий модуль 3.											
Тема 6. Адміністративно-територіальний поділ.	13	2	2			9					
Тема 7. Місцеве самоврядування.	13	2	2	-		9					
Тема 8. Федералізм в територіально-політичній організації суспільства.	13	2	2			9					
Разом за змістовим модулем 3	39	6	6	-		27					
Усього годин	120	20	28	-		72					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні підходи до вивчення кордонів - Історико-картографічний підхід - Класифікаційний підхід - Функціональний підхід - Географо-політологічний підхід	8
2	Класифікація держав за різними ознаками - Класифікація держав за формою правління – монархія. - Класифікація держав за формою правління – республіка. - Класифікація країн з політичного устрою. - Класифікація держав з політичного режиму. - Класифікація країн за обсягом території. - Класифікація держав за економічним розвитком	8
3	Геополітичні теорії - Геополітична теорія Фрідріха Ратцеля - Геополітична теорія Рудольфа Челлена - Геополітична теорія Альфреда Механа - Геополітична теорія Хелфорда Маккіндера	6
4	Сучасний геополітичний простір світу - Геополітичне положення США - Геополітичне положення ЄС - Геополітичне положення КНР - Геополітичне положення України	6
	Разом	28

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Геополітичні коди держав, що оточують Україну. <ul style="list-style-type: none"> - Геополітичні коди Румунії - Геополітичні коди Болгарії - Геополітичні коди Туреччини - Геополітичні коди Білорусії - Геополітичні коди Польщі - Геополітичні коди Словаччини - Геополітичні коди Угорщини.	9
2	Акваторії та їх відношення до держави <ul style="list-style-type: none"> - Внутрішні води - Територіальні води - Виключна економічна зона - Відкрите море	9
3	Залежність політики країни від розміру її території <ul style="list-style-type: none"> - Специфічні риси найбільших за обсягом країн. - Специфічні риси великих за обсягом країн. - Специфічні риси середніх за обсягом країн. - Специфічні риси малих за обсягом країн. - Специфічні риси мікрдержав	9
4	Геополітичні теорії <ul style="list-style-type: none"> - Геополітична теорія Карла Хаусхофера - Геополітична теорія Карла Шмітта - Геополітична теорія Ніколаса Спикмена - Геополітична теорія Гара Алперовіца - Геополітична теорія Саула Коена - Геополітична теорія Самуеля Хантінгтона	9
5	Основні сучасні цивілізації <ul style="list-style-type: none"> - Сінтоїстська цивілізація - Конфуціанська цивілізація - Індуїстська цивілізація - Євроатлантична цивілізація - Латиноамериканська цивілізація - Ісламська цивілізація - Східнослов'янська цивілізація	9
6	Склад населення держави <ul style="list-style-type: none"> - Населення держави: расовий склад. - Населення держави: лінгвістичний склад. - Населення держави: етнічний склад. - Населення держави: релігійний склад.	9

7	Внутрішня міграція у державі та її основні форми - Урбанізація - Рурбанізація - Субурбанізація - Руралізація - Хибна урбанізація.	9
8	Основні типи відтворення населення у державі - Первісний тип відтворення населення - Традиційний (аграрний) тип відтворення населення - Перехідний (індустріальний) тип відтворення населення - Сучасний (постіндустріальний) тип відтворення населення	9
	Разом	72
	<p><i>Обсяг реферату:</i> 15 сторінок.</p> <p><i>Характеристика змісту:</i> за змістом навчальної дисципліни.</p> <p><i>Вимоги до виконання та оцінювання:</i> основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: самостійно формулювати проблему, визначати мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації; обробляти та аналізувати інформацію; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу. Робота має бути написана студентом на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати об'єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для унаочнення і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 15, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виносок у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.</p>	

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

10. Форми контролю та методи оцінювання

Методи поточного\періодичного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Підсумковий контроль. Іспит (в усній формі).

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою
Здобувач освіти
Відмінно

Теоретична підготовка

у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями

Практична підготовка

глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі

Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Об'єкт та предмет політичної географії.
2. Визначення кордону.
3. Основні функції кордонів.
4. Допоміжні функції кордонів.
5. Історико-картографічний підхід до вивчення кордонів.
6. Класифікаційний підхід до вивчення кордонів.
7. Функціональний підхід до вивчення кордонів.
8. Географо-політологічний підхід до вивчення кордонів
9. "Природні кордони": еволюція поняття та його досяжність.
10. Територіально-політичні системи: визначення та класифікація.
11. Класифікація держав за формою правління – монархія.
12. Класифікація держав за формою правління – республіка.
13. Класифікація країн з політичного устрою.
14. Класифікація держав з політичного режиму.
15. Класифікація країн за обсягом території.
16. Специфічні риси найбільших за обсягом країн.
17. Специфічні риси великих за обсягом країн.
18. Специфічні риси середніх за обсягом країн.
19. Специфічні риси малих за обсягом країн.
20. Специфічні риси мікродержав.
21. Анклави і його специфічні риси.
22. Ексклави як політико-географічний об'єкт.
23. Класифікація країн із виходу до Світового океану.
24. Внутрішні води держави: характеристика, основні параметри, специфіка.
25. Територіальні води: характеристика, основні параметри, специфіка.
26. Виключна економічна зона: характеристика, основні параметри, специфіка.
27. Відкрите море, особливості статусу.
28. Населення держави: расовий склад.
29. Населення держави: лінгвістичний склад.
30. Населення держави: етнічний склад.
31. Населення держави: релігійний склад.
32. Урбанізація як один з процесів внутрішньої міграції.
33. Рурбанізація як один з процесів внутрішньої міграції.
34. Субурбанізація як один з процесів внутрішньої міграції.
35. Руралізація як один з процесів внутрішньої міграції.
36. Хибна урбанізація як один з процесів внутрішньої міграції.
37. Первісний тип відтворення населення
38. Традиційний (аграрний) тип відтворення населення
39. Перехідний (індустріальний) тип відтворення населення
40. Сучасний (постіндустріальний) тип відтворення населення
41. Населення держави: класифікація за густотою населення.
42. Класифікація держав з економічного розвитку: постіндустріальні держави.
43. Класифікація країн з економічного розвитку: індустріальні держави.

44. Класифікація держав з економічного розвитку: держави, що розвиваються.

45. Столиця - визначення та функції.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний/періодичний контроль								Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів	
Змістовий модуль 1 (поточний контроль на лекціях та семінари)			Змістовий модуль 2 (поточний контроль на лекціях та семінари)		Змістовий модуль 3 (поточний контроль на семінарах)			Індивідуальне самостійне завдання		
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	18	50	100
4	4	4	4	4	4	4	4			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Політична географія. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / М. С. Покась. – Одеса : Астропринт, 2024. – 25 с.
2. Покась М.С. Силабус «Політична географія». Одеса: ОНУ, 2024. 8 с.
3. Гугл клас - <https://classroom.google.com/c/NDA0NTI1ODE2NzE4?cjc=civhg34>

14. Рекомендована література

Основна

1. Бжезінський З. Велика шахівниця [Електронний ресурс] / З. Бжезінський. – Режим доступу до ресурсу: <http://dontsov-nic.com.ua/wpcontent/uploads/2016/03/Bjezinski.Velykashahivnytsia.pdf>
2. Вегеш М. Геополітика в постатях і термінах. Ужгород. Видавничий дім «Гельветика», 2020. 411 с.
3. Дністрянський М. Політична географія та геополітика: Навч. Посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2015. 197 с.
4. Дністрянський М. Праці С. Рудницького і Ю. Липи в контексті Європейської політико-географічної думки [Електронний ресурс] / М. Дністрянський // Режим доступу до ресурсу: <http://ukrtur.narod.ru/istoukrgeo/allpubl/antropos/prazirudilyp1.htm>
5. Долгов О. Територія держави як чинник політичних відносин // Режим доступу до ресурсу: <http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/2308/1/100-38.pdf>
6. Долматов І. Методологія дослідження процесів формування та еволюції кордонів. Митна справа. 2014. №1 (73). С. 43-48. Режим доступу до ресурсу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ms/2011_1/11043048.pdf
7. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. К.: Наш формат, 2019. 439 с.
8. Flint C., Taylor P. Political Geography: World Economy, Nation-State and Locality. Essex: Pearson Education Limited, 2021. 358 p.
9. Jessop B. The State. Past, Present and Future. Cambridge: Polity., 2016. 446 p.
10. Jones M., Jones R., Woods M. An Introduction to Political Geography. Space, Place and Politics. Routledge, 2014. 371 p.
11. Terlouw, K. Political Geography of Cities and Regions. 1st Edition. London., 2022. 381 p.

Додаткова

1. Василенко С.Д. Україна: Геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі. Одеса: ОДМА, 2014. 293 с.
2. Дністрянський М.С. Політична географія України. – Львів: Світ, 2015. 238 с.
3. Мадіссон В.В., Шахов В.Л. Політологія міжнародних відносин: Навч. посіб. К.: Либідь, 2016. 350 с.
4. Мальський М. З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин. Львів: ЛНУ, 2014. 339 с.
5. Олійник Я.Б., Шищенко П.Г. Географія: Україна і світ. К.: Вид-во КНУ ім. Шевченка, 2016. 291 с.
6. Політична географія і геополітика / За ред. Б.П. Яценка. К.: Либідь, 2017. 284 с.
7. Яценко Б.П., Бабарицька В.К. Країнознавство: основи теорії : навч.посібник. К.: Либідь, 2015. 211 с.
8. Agnew J., Mitchell K., Toal G. A Companion to Political Geography. Blackwell Publishing, 2020. 401 p.
9. Agnew J., Muscarà L. Making Political Geography. Rowman & Littlefield Publishers, 2014.

- 205 p.
10. Ankar D. Microstate Democracy: Majority or Consensus; Diffusion or Problem-Solving? // Democratization. 2015. Vol. 15. No. 1. P. 67–85.
  11. Gallaher C., Dahlman T. C., Gilmartin M. Key Concepts in Political Geography. SAGE Publications Ltd., 2015. 322 p.
  12. Geldenhuys D. Contested States in World Politics. London: Palgrave Macmillan, 2014. 307 p.
  13. O'Tuathail G. Understanding Critical Geopolitics: Geopolitics and Risk Society // Journal of Strategic Studies. 2019, No 2/3. P. 107–124.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Сайт бази даних ЦРУ по країнам світу. Режим доступу до ресурсу <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
2. Сайт Міжнародного валютного фонду. Режим доступу до ресурсу <http://www.imf.org/en/Data>
3. Сайт Всесвітнього банку. Режим доступу до ресурсу <http://data.worldbank.org/>